

03.04.2025

Kayla Tungodden
Oslo

Arkivverket

Digital infrastruktur for morgendagens forskere

Arkivarforeningens vårseminar 2024

Fra tilgang til bruk

Arkivverkets samfunnsoppdrag
er å bidra til effektiv
dokumentasjonsforvaltning og å
sikre, bevare og tilgjengeliggjøre
et bredt og allsidig utvalg av
samfunnets arkiver.

For at arkivdata kan bidra til å
løse morgendagens
utfordringer, må forskere ta
det i **bruk**.

En mer effektiv offentlig sektor

Innovasjonsløft i offentlig sektor

Tale/innlegg | Dato: 22.03.2018

Av: [Statssekretær Paul Chaffey](#) (Kronikk i Computerworld)

Det er to viktige grunner til at vi må innovere mer i offentlig sektor: Den ene er at vi må. Den andre er at vi vil.

Offentlig sektor *må* omstille seg fordi:

1. **... må løse oppgavene mer effektivt. Ikke ved at de ansatte skal løpe raskere, men gjennom smartere måter å løse oppgavene på ...**
2. Innbyggernes forventninger til det offentlige øker ... bedre tjenester ... valgfrihet ...
3. Noen komplekse problemer krever nye løsninger på tvers av sektorer ...

sektor

å bruke teknologi til å fornye, handler om å tilby nye og å bruke, effektive, og gir til rette for økt n, og kan bidra til å øke at og offentlig sektor.

i de fleste tilfeller omstilling, i de fleste tilfeller

omstilling digitalisering. Sann sett kan man godt si at digitalisering er omstilling ...

Forfatter: [Anette Bjørlin Bas](#)

– Hvordan påvirker dette arbeidstakerne?

Som arbeidslivet for øvrig, er også offentlig sektor i stadig endring. Ikke minst etter regjeringsskiftet, fremheves ønsket om modernisering, effektivisering og nye strukturer for offentlig sektor. Kommuner planlegges slått sammen, og statsforvaltningen skal organiseres på nye måter. For de ansatte i forvaltningen kan dette gi nye muligheter og en spennende arbeidshverdag, men det kan også

Digitaliseringen av samfunnet

- All informasjon oppstår digitalt
- Eksplosjon i informasjonsmengden
- Økt bruk av automatisering og KI
- Brukere ønsker informasjon digitalt

Verdikjeden til arkiv

Skape

Bevare

Tilgjengeliggjøre

Skape

Bevare

Tilgjengeliggjøre

Tilrettelegging for bruk krever **god infrastruktur** som støtter gjenfinning, ivaretar viktig kontekst og innhold, og gir mulighet for videre bruk av dataene.

Mot en fremtidsrettet forskningsinfrastruktur

Målbilde for forskning

Arkivverket skal være en:

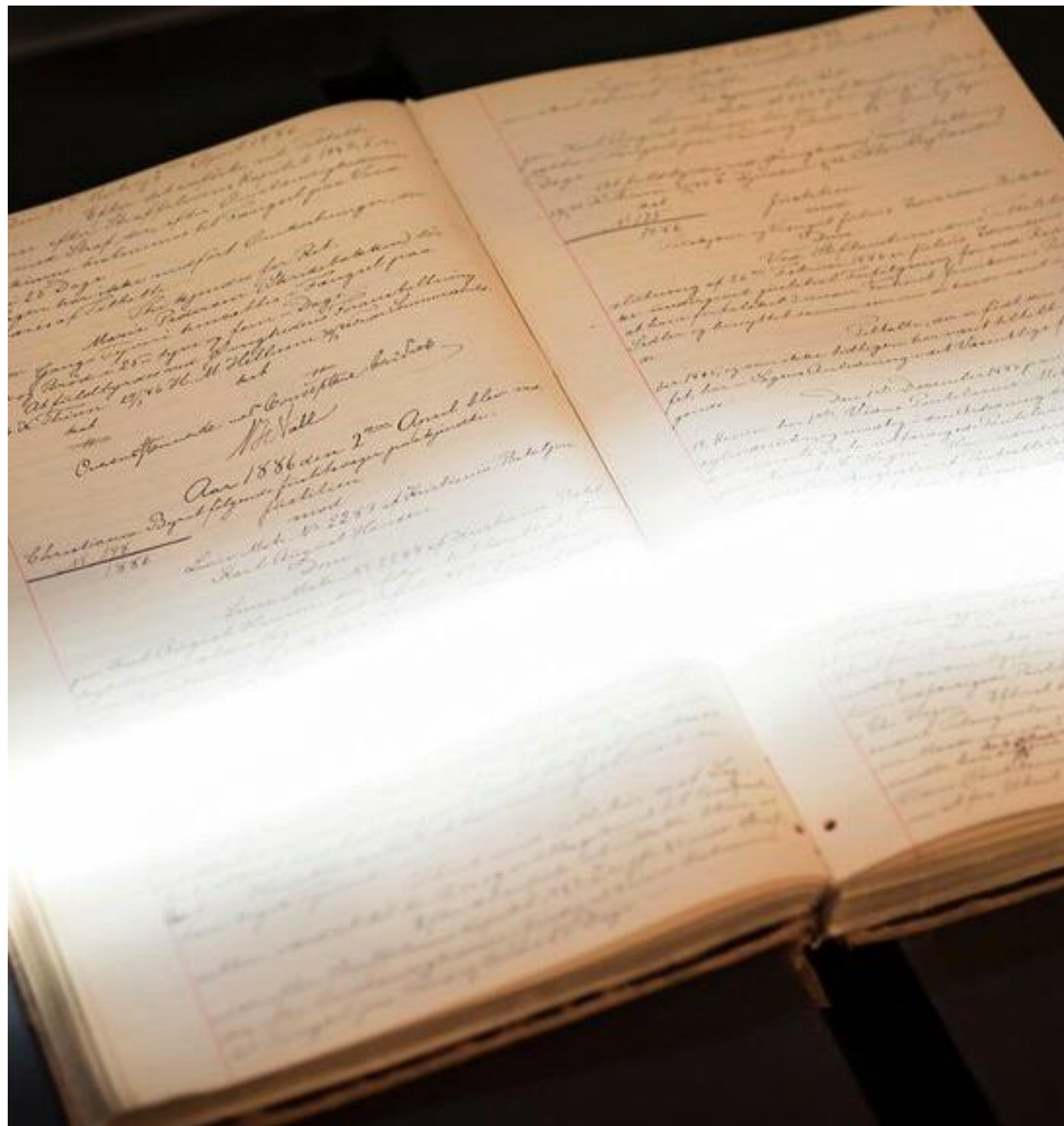
- Sentral og synlig aktør i den nasjonale **forskningsinfrastrukturen**
- Attraktiv samarbeidspartner for eksterne forskningsmiljøer

Foto: Vegard Breie

Målbilde for forskning

Forskningsaktivitetene skal:

- Bidra til å utvikle arkivfaget og behandle problemstillinger som oppleves som relevante i dag.
- **Legge til rette for ulike typer forskning** med utgangspunkt i våre arkiver.

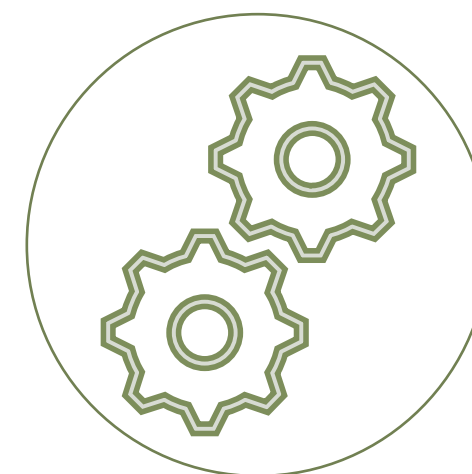
Søknad om forskningsinfrastrukturmidler fra NFR

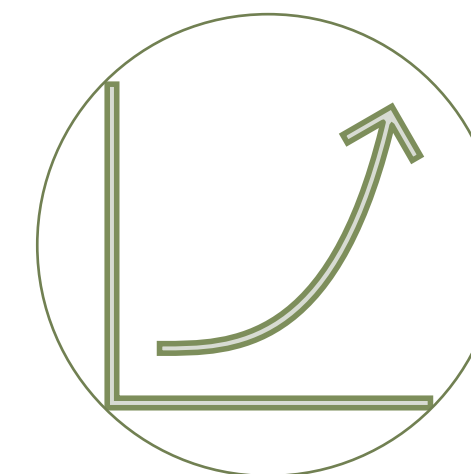
Forskere er en viktig målgruppe for Arkivverket

Arkiv er en undervurdert kilde til forskningsdata

Forskere trenger **tilpassede verktøy og tjenester**

Eksterne midler gjør det mulig å prioritere og akselerere utvikling av slik infrastruktur

Hva omfatter forskningsinfrastruktur?

Forskningsinfrastruktur:

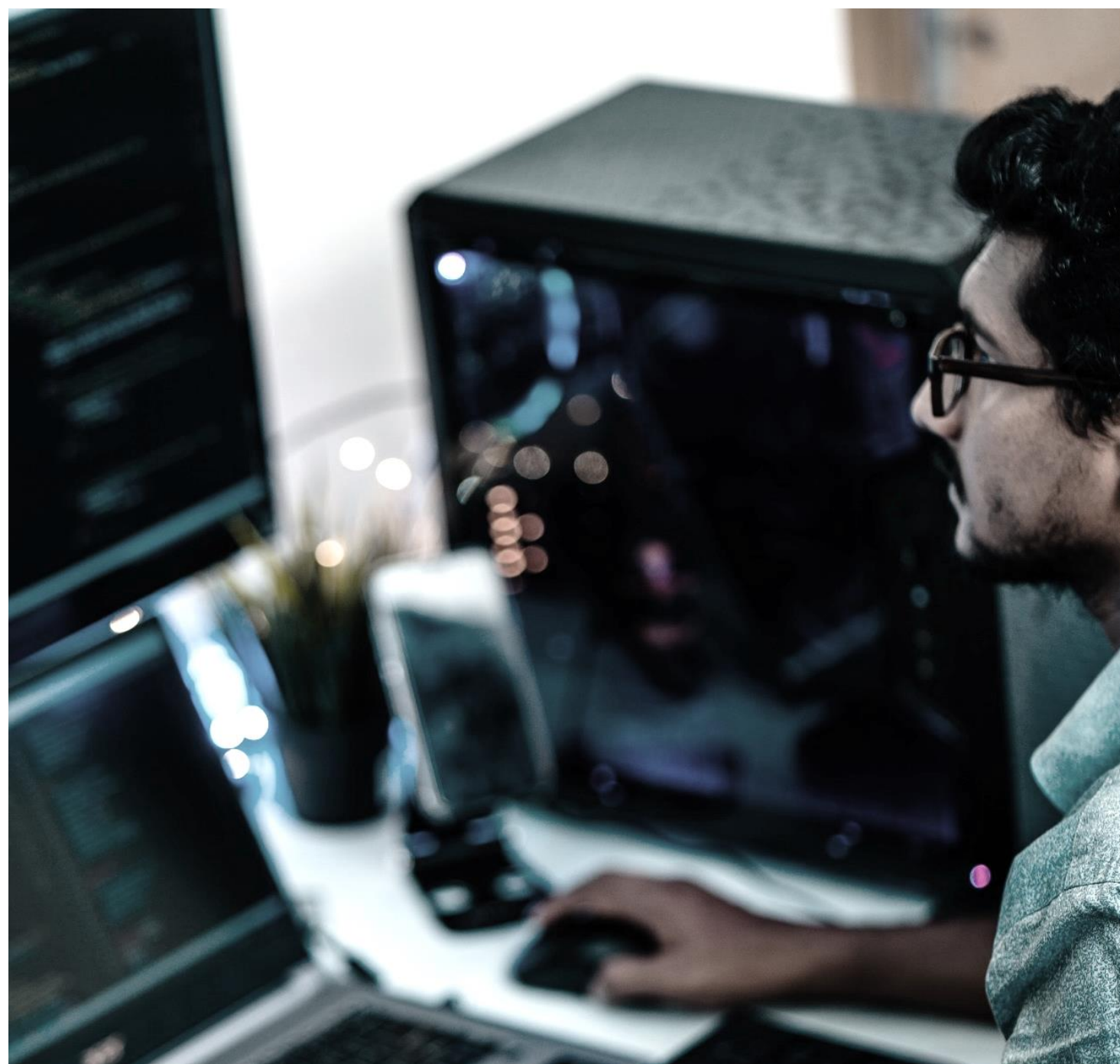
- Verktøy og tjenester som tilrettelegger for forskning av høy kvalitet og effektivitet

E-infrastruktur:

- Utstyr, drift og tjenester for informasjonsforvaltning
- Dataanalyseverktøy
- Digitale registre og databaser
- Verktøy og tjenester for å sikre og tilgjengeliggjøre data

Digitalarkivet, en fellesløsning for de som skal...

...bevare arkivdata

*Offentlige virksomheter,
bevaringsinstitusjoner, museer, private arkiver*

...tilgjengeliggjøre og lage visninger

Bevaringsinstitusjoner, andre tjenesteleverandører

...finne og bruke arkivdata

*«Arkiv-konsumenter» - saksbehandlere i offentlig
sektor, forskere, advokater, eiendomsmeklere,
enkeltpersoner*

Internasjonale FAIR-prinsipper

Findable (*Gjenfinnbarhet*)

- Meta(data) er lett å finne for både mennesker og maskiner.

Accessible (*Tilgjengelige*)

- Mennesker og maskiner får tilgang til (meta)data via standardiserte protokoller – også når dataene ikke lenger er tilgjengelige.

Interoperable (*Samhandlende*)

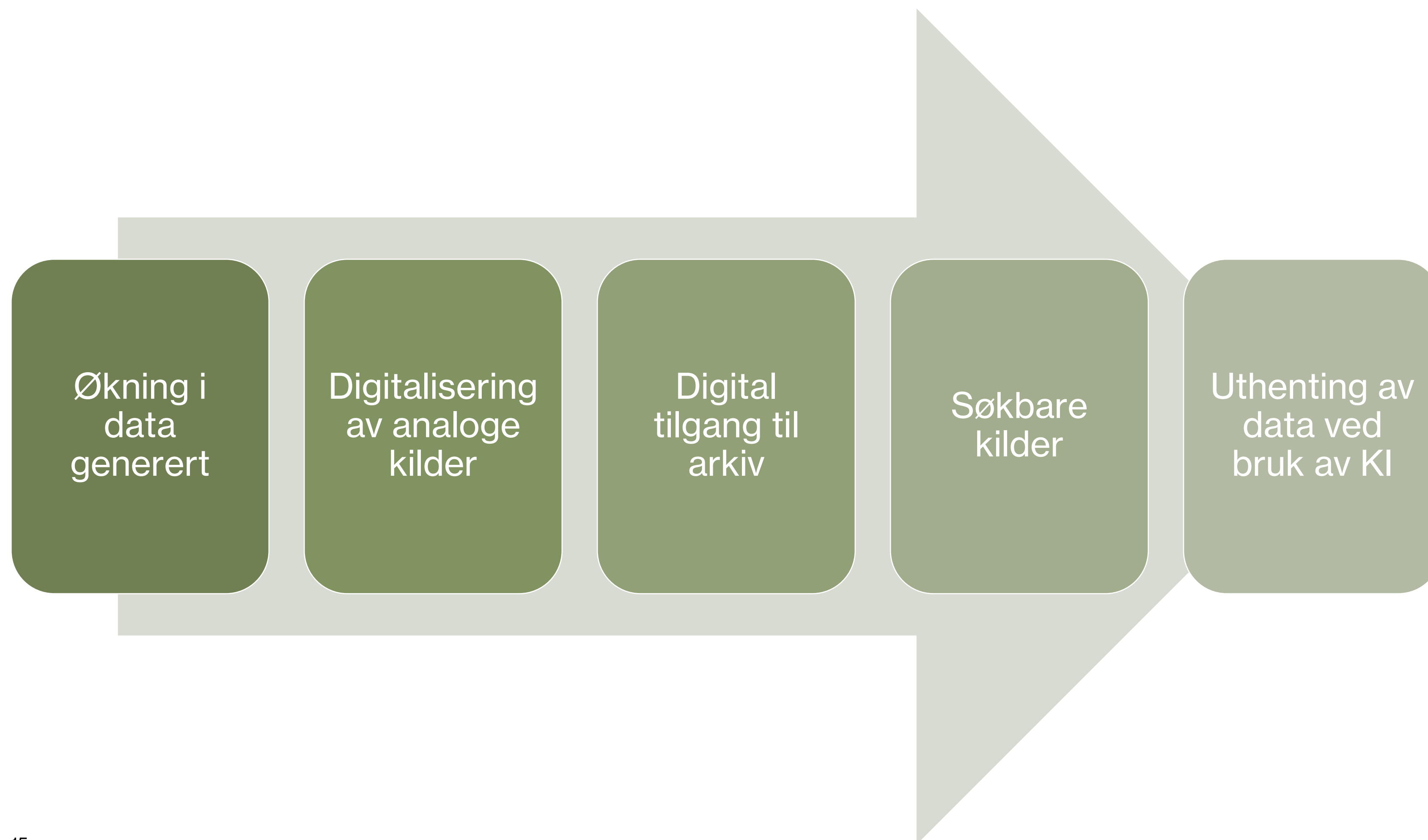
- (Meta)data kan samhandle med andre data eller systemer for analyse, langtidslagring og bearbeiding.

Re-usable (*Gjenbrukbare*)

- (Meta)data er rikt beskrevet med et mangfoldig, presist og relevant sett attributter slik at de kan reproduseres og/eller kombineres i ulike sammenhenger.

Maskinlesbare data gir forskere nye muligheter

Vi ønsker å tilby forskere:

Utvidet metadatamodell som dekker analogt, digitalisert og digitalt-skapt materiale

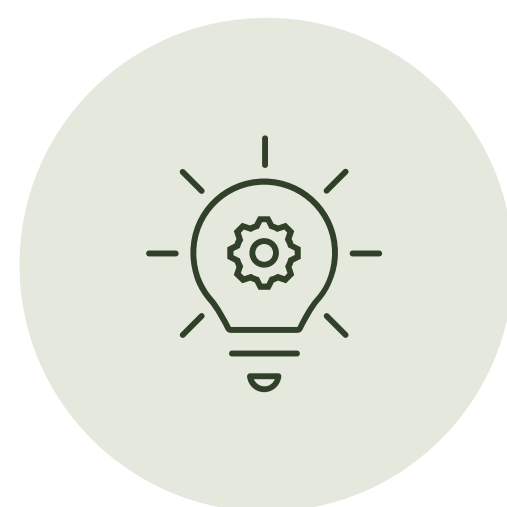
Forbedret verktøy for søk og oppdagelse

Tjenester for kuratering, visning og deling av maskinlesbare data

Helhetlig opplevelse av Arkivverkets digitale og fysiske tjenester

Mål for digital forskningsinfrastruktur

Flere fagfelt kan forstå og benytte potensialet i arkivene.

Forskere får fleksible, selvbetjente verktøy som støtter en digital forskningsprosess.

Større grad av tverrfaglig forskning med utgangspunkt i historiske data.

Økt interoperabilitet, deling og gjenbruk av datasett.

Hvordan oppnår vi dette?

- Forankring i nasjonale og internasjonale strategier
- Involvering av forskere og forskningsmiljøer
- Tverrfaglig samarbeid i Arkivverket
- Samhandling med andre infrastrukturaktører (Sikt)

Takk for oss!

Kayla Tungodden
kayhol@arkivverket.no